

**УДК 351:316.4.063.3:316.6]-
027.21(477)**

[https://doi.org/10.32689/2617-2224-2021-1\(26\)-147-155](https://doi.org/10.32689/2617-2224-2021-1(26)-147-155)

Москалик Михайло Миколайович,
аспірант кафедри публічної політики та
політичної аналітики, Національної ака-
демії державного управління при Прези-
дентові України, 03057, м. Київ, вул. Софії
Перової, 5, 1000, тел.: +38 (068) 329 19 28,
e-mail: mmoskaluk@ukr.net, <https://orcid.org/0000-0002-9836-1837>

Москалик Михаил Николаевич,
аспирант кафедры публичной политики и
политической аналитики, Национальной
академии государственного управления
при Президенте Украины, 03057, г. Киев,
ул. Софии Перовой, 5, 1000, тел. : +38
(068) 329 19 28, e-mail: mmoskaluk@ukr.net, <https://orcid.org/0000-0002-9836-1837>

Moskalyk Mykhailo Mykolayovych,
Postgraduate student of the Department of Public Policy and Political Analytics, National
Academy of Public Administration under the President of Ukraine, 03057, Kyiv, Str. So-
fia Perova, 5, 1000, tel. : +38 (068) 329 19 28, e-mail: mmoskaluk@ukr.net, <https://orcid.org/0000-0002-9836-1837>

НАЦІОНАЛЬНА КОНСОЛІДАЦІЯ Й ІНТЕГРАЦІЯ ЯК ОБ'ЄКТ ПУБЛІЧНОГО УПРАВЛІННЯ В УКРАЇНІ: АРХЕТИПНИЙ ПІДХІД

Анотація. Надано увагу сутнісному значенню термінів “інтеграція” та “консолідація” для визначення масштабності актуальності інтегрального осмислення природи людства як соціуму на кожному рівні його життєдіяльності.

Загальним маркером консолідованої та інтегрованої спільноти є підвищення якісних показників життєдіяльності як окремих суб'єктів-індивідів, так і групи загалом.

Зазначено, що релятивізм як методологічний принцип відносності вже стає ознакою не лише фізичного — матеріального (зокрема соціального), а також і внутрішнього — психологічного світу людини [1, с. 8], тим самим знаменуючи про поширення серед суб'єктів соціального світу “космополітичних” тенденцій життєдіяльності.

Найявне обумовлене явище архетипності людської природи як існування певної фільтр-матриці у сприйнятті, осмисленні, алгоритмах прийняття рішень та подальших дій являє собою нематеріальну, проте науково верифіковану “призму”, через яку, і завдяки якій “людина-носій” архетипу взаємодіє з оточуючим природним та соціальним середовищем.

У назриваючу епоху метамодерну завдання перед людською сутністю полягає не в пошуку джерела або причин формування її архетипічної самобутності, а в удосконаленні здатності до самоусвідомлення наявних деструктивно-негативних алгоритмів та особистісної діяльності, на фізичному, емоційному та ментальному рівнях та у постійному розвитку вмінь коригувати їх у творче-позитивний вектор особистісного самовираження.

Національна інтеграція та консолідація як явище і здатність для людини, яка пройшла шлях самоусвідомлення і самоаналізу з верифікацією себе як сутності згідно з її природною та соціальною обумовленістю стає усвідомленою та безумовною точкою відліку в її житті. Подібні тенденції самоідентифікації сприятимуть міжособистісній гармонізації, покращенню інтеграційних та консолідаційних процесів.

Ключові слова: консолідація, інтеграція, космополіт, гетерогенне суспільство, природно-соціальна обумовленість, метамодерн, архетипний підхід.

НАЦИОНАЛЬНАЯ КОНСОЛИДАЦИЯ И ИНТЕГРАЦИЯ КАК ОБЪЕКТ ПУБЛИЧНОГО УПРАВЛЕНИЯ В УКРАИНЕ: АРХЕТИПИЧЕСКИЙ ПОДХОД

Аннотация. Обращено внимание на сущностное значение терминов “интеграция” и “консолидация”, чтобы отразить масштабность актуальности интегрального осмысления человечества, как социума на каждом уровне его жизнедеятельности.

Общим маркером консолидированного и интегрированного сообщества является повышение качественных показателей жизнедеятельности как отдельных субъектов-индивидов, так и группы в целом.

Отмечено, что релятивизм как методологический принцип относительности уже становится признаком не только физического — материального (в том числе социального), а также и внутреннего — психологического мира человека [1, с. 8], тем самым знаменуя о распространении среди субъектов социального мира “космополитических” тенденций жизнедеятельности.

Имеющееся обусловленное явление архетипности человеческой природы как существование определенной фильтр-матрицы в восприятии, осмыслении, алгоритмах принятия решений и дальнейших действий представляет собой нематериальную, однако научно верифицируемую “призму”, из-за которой и благодаря которой “человек-носитель” архетипа взаимодействует с окружающей природной и социальной средой.

В назревающую эпоху метамодерна задача перед человеческой сущностью заключается не в поиске источника или причин формирования ее архетипической самобытности, а в совершенствовании способности к самосознанию

имеющихся деструктивно-отрицательных алгоритмов и личностной деятельности, на физическом, эмоциональном и ментальном уровнях и в постоянном развитии умений корректировать их в творчески-положительный вектор личностного самовыражения.

Национальная интеграция и консолидация как явление и способность для человека, прошедшего путь самосознания и самоанализа с верификацией себя как сущности согласно ее естественной природной и социальной обусловленности, становится осознанной и безусловной точкой отсчета в ее жизни. Подобные тенденции самоидентификации способствуют межличностной гармонизации, улучшению интеграционных и консолидационных процессов.

Ключевые слова: консолидация, интеграция, космополит, гетерогенное общество, естественно-социальная обусловленность, метамодерн, архетипический подход.

NATIONAL CONSOLIDATION AND INTEGRATION AS AN OBJECT OF PUBLIC GOVERNANCE IN UKRAINE: ARCHETYPICAL APPROACH

Abstract. In observations, our attention was drawn to the essential meaning of the terms integration and consolidation to reflect the scale of the relevance of an integrated understanding of the nature of mankind as a society at every level of its life.

A common marker of a consolidated and integrated community is to improve the quality of life of both individuals and the group as a whole.

It is noted that relativism as a methodological principle of relativity is already becoming a sign not only of the physical — material (including social), but also internal — psychological world [1, p. 8], thus marking the spread among the subjects of the social world “cosmopolitan” life trends.

The existing conditioned phenomenon of the archetype of human nature, as the existence of a certain filter matrix in perception, comprehension, decision-making algorithms and further actions, is an intangible but scientifically verified “veil” or “prism” through which, and due to which, “human carrier” archetype interacts with the surrounding natural and social environment.

In the emerging era — metamodern, task for the human being is not to find the source or reasons for the formation of its archetypal identity, but to improve the ability to self-awareness of existing destructive-negative algorithms and personal activities, on physical, emotional and mental levels and the constant development of skills to creative-positive vector of personal self-expression.

National integration and consolidation, as a phenomenon and ability, for a person who has passed the path of self-awareness and self-analysis with verification of himself as an entity according to its natural and social conditioning becomes a conscious and unconditional starting point in his life. Such tendencies of self-identification will promote interpersonal harmonization, improvement of integration and consolidation processes.

Keywords: consolidation, integration, cosmopolitan, heterogeneous society, natural and social conditionality, metamodern, archetypal approach.

Постановка проблеми. Сучасна людина дедалі гірше контролює власні бажання, втрачає свою духовну єдність із природою, потрапляє під владу нею ж утворених науково-технічних, економічних і політичних систем. Водночас постмодерне суспільство розвивається не лише на основі ринкової економіки, раціональних рішень та очікувань, публічної політики чи інформаційно-комунікаційних технологій, а й на специфічному менталітеті, почуттях, цінностях та інтересах [1, с. 10].

Дедалі більш переконливо психологічний чинник, на думку французького психолога Сержа Московічі, виходить на місце системоутворюючого чинника [2, с. 7]. Водночас в умовах перехідної доби суспільного розвитку і безперервного впливу на масову свідомість негативної інформації суттєво обмежуються оптимістичні настрої в суспільстві, а головне — виснажується енергія колективних соціальних дій [1, с. 8].

Нову — складну (гетерогенну) суспільну природу переконливо розкриває минулорічна заява ізраїльсько-американського лауреата Нобелівської премії з економіки Денієла Канемана. А саме: неможливість повторення більшості соціально-психологічних експериментів у сучасному соціальному світі дає підстави констатувати відносність отримуваних соціальних даних (соціальний релятивізм) [1, с. 8].

Окрім технічних труднощів для науки, щодо проведення достовірних соціальних досліджень, все більш актуальним постає питання управління новим — неоднорідним (гетерогенним) суспільством з метою

забезпечення національної консолідації та інтеграції в Україні.

Необхідною стає розробка інноваційних теоретико-методологічних засад і як результат їх застосування — публічно-управлінських пропозицій щодо побудови гармонійної взаємосприятливої комунікації між державою як політичною структурою та громадянином і громадянським суспільством як космополітом і структурною одиницею соціуму.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. У ході дослідження було проаналізовано праці таких вітчизняних авторів: О. Ю. Ожерель, Е. А. Афонін, А. Ю. Мартинов, О. Г. Злобіна, М.О. Шульга, Л. Д. Бевзенко. Серед зарубіжних науковців: С. Московічі, Э. Дюркгейм.

Незважаючи на важливі теоретичні напрацювання у цій сфері, на практиці національна консолідація, згуртування суспільства не відбувається, тому нагальною залишається потреба визначити, що заважає консолідації українського суспільства, а також з'ясувати, які інші фактори, на додаток до національної ідеї, можуть сприяти об'єднанню суспільства [4].

Мета статті: дослідити та актуалізувати необхідність здійснення науково дослідницької роботи щодо створення оптимальних та ефективних алгоритмів національної консолідації та інтеграції суспільства як об'єкту публічного управління в Україні згідно до архетипного підходу.

Виклад основного матеріалу дослідження. Увага сучасних наукових спостережень спрямовуючись на термін консолідація розглядає

його як процес об'єднання чи згуртування. Наприклад навколо ідеї чи мети, адже враховує факт, що сучасна людина проживає у наявній різноманітності технологічних можливостей, соціо-культурних тенденцій та гео-політичних умов. З огляду на це, для дослідження найбільш інтегративного природно обумовленого космополітичного світосприйняття (що буде гармонічним не лише в аспектах національної консолідації України, а й світу) та його аналізу варто врахувати, що консолідація визнає факт відокремленості в можливому цілому, при цьому, обидві структури, стає можливим охарактеризувати конкретними маркерами, що по своїй суті будуть чужорідні, антонімічні або флегматичні відносно один-одного. В такому розумінні термін консолідація знаходиться за межами поняття про цілісність, адже першим, його значенням є визнання факту процесуальної локальності та відокремлення, а лиш потім заклик має на узазі заклик до об'єднання та єдності. У будь якому контексті вживання він відзначатиме минулу, наявну чи майбутню відокремленість частин в за змовчуванням цілісній природній структурі.

Слідовно, розглядати чи винаходити, консолідуючі рішення є алгоритмом заперечення, бо в першу чергу увага спрямовується на наявне розділення, а не цілісність, прийняті надалі дослідницькі чи управлінські рішення матимуть характер уникнення та запобігання, і в своїй суті будуть породжувати наступну поняттєву сутнісну природно-соціально та загалом космополітичну розділеність.

Отже, вживаючи термін “консолідація” слід:

1. Розглядати максимально можливо живий рівень об'єднання людей беручи до уваги матеріально-технічні, соціо-культурні та геополітичні умови їх життєдіяльності; З такого ракурсу осмислення процес консолідації в кожній меншій локальній структурі соціуму передбачатиме інтеграцію в більш масштабне утворення та усвідомлення себе цілісною структурною одиницею відповідних більших утворень. Консолідація із врахуванням максимальної глибини поняття “космополіт” визначає тенденцію до послідовного та злагодженого відтворення ефекту багаторівневої згуртуваності суб'єктів; при цьому їхня життєдіяльність буде в унісон один-одному та цілій структурі загалом.

2. Для створення консолідованого суспільства будувати дослідницький процес від понять цілісного. Такий алгоритм осмислення проблематики розділеності наче магічним способом проявлятиме суперечливі та конфронтуючі до цілісної структури фактори тим самим одразу скеровуючи увагу досліджень чи управлінської структури на актуальні питання, що потребують рішень та дій відповідно висловлених намірів щодо бажаного стану об'єкта.

Інтеграція відображає соціальні процеси, які ведуть до встановлення стійких відносин між суспільними групами, класами, спільнотами, між усіма елементами соціуму, процеси, що спрямовані на зміцнення співпраці між ними, завдяки чому формується цілісна соціальна система [3, с. 16].

Під поняттям інтеграції, в науці, прийнято розуміти: інтеграцію суспільства (як системний процес), інтеграцію в суспільство (як соціальний процес) та інтеграцію в суспільстві (як явище).

“Інтеграція суспільства” у парсонівській традиції передбачає процес поєднання складових частин соціуму шляхом гармонізації різних соціальних груп, асиміляції різних культурних елементів та примирення різних моральних норм. Результатом є певний рівень упорядкованості й загального поєднання соціальних суб’єктів [3, с. 6].

“Інтеграція в суспільство” передбачає залучення в усі сфери життєдіяльності індивідуального або групового суб’єкта як повноправного його члена. У широкому сенсі йдеться про входження-прийняття нових елементів у систему, або поєднання з тими елементами, які були раніше відчужені від системи [3, с. 8].

“Інтеграція в суспільстві” — це процес, у ході якого легітимуються результати диференціації й утворюються локальні порядки, диференційовані один від одного, але внутрішньо інтегровані. Йдеться про внутрішньосистемні процеси зміцнення зв’язків, які здійснюються складовими елементами за допомогою агентів. Можна вважати, що тут важливу роль відіграватимуть інтереси суб’єктів і об’єктів інтеграційних процесів [3, с. 9].

Беручи до уваги суть терміну інтеграція, він як процес та явище визнає факт відокремленості і підтверджує факт відсутності консолідованості у структурі, при цьому розуміє під собою намір до об’єднання

та наявність об’єднуючих процесів. У будь-якому контексті вживання він відзначатиме минулу, наявну чи майбутню відокремленість частин в за змовчуванням цілісній природній структурі.

Отже, вживаючи термін “інтеграція” в контексті процесуального явища слід:

1. Розглядати максимально можливий рівень інтеграції беручи до уваги матеріально-технічні, соціокультурні та геополітичні умови життєдіяльності суб’єктів; З такого ракурсу осмислення процес інтеграції передбачатиме послідоний гармонічний, відповідний, максимально можливий процес, при якому відбувається усвідомлення суб’єктом себе як цілісною структурною одиницею космополітичних природних соціально-обумовлених та соціально-узгоджених менших та більших утворень, з одночасним усвідомленням цілісної космополітичної структури природного та соціального середовища. Інтеграція із врахуванням максимальної глибини поняття “космополіт” визначає тенденцію до послідовного та злагодженого відтворення ефекту багаторівневої гарманізації між суб’єктами в цілому як об’єкті.

А також(в тому числі):

2. Для створення гармонічних та сприятливих умов до інтеграційних процесів в суспільстві будувати дослідницький процес від понять цілісного. Такий алгоритм осмислення наче магічним способом проявлятиме суперечливі та конфронтуючі до цілісної структури фактори тим самим одразу скеровуючи увагу досліджень чи управлінської структури

на актуальні питання, що потребують рішень та дій відповідно висловлених намірів щодо бажаного стану об'єкта.

Аналізуючи постмодерні соціальні тенденції, є можливим відмітити, що релятивізм як методологічний принцип відносності вже стає ознакою не лише фізичного — матеріального (зокрема соціального), а також і внутрішнього — психологічного світу людини [1, с. 8], тим самим знаменуючи про поширення серед суб'єктів соціального світу “космополітичних” тенденцій життєдіяльності.

Закономірним проявом цієї тенденції ставатиме дедалі більше зростання внутрішньо-особистісних конфліктів у людей через синергію одночасного усвідомлення двох реальностей: соціальної, — спричиненої зовнішніми (політичними, економічними, культурними) чинниками, та соціетальної, — зумовленої дією внутрішніх (латентних) історичних утворень або архетипів-логосів і архетипів-міфосів, що складають безмежне поле колективного несвідомого.

Все це “продукує” гетерогенну природу сучасного — постмодерного суспільства і водночас забарвлює особистісну дедалі більш усвідомлену пізнавально-пошукову самоідентифікацію та самоактуалізацію людини в оточуючому світі, яка стає передумовою і результатом успішних адаптивних рішень та діянь людини в умовах нинішнього мінливого соціального і природного середовища.

На відміну від попередньої — модерної суспільно-історичної епохи, в якій провідним соціальним суб'єктом виступала колективна більшість,

а об'єднуючим механізмом, за Емілем Дюркгеймом [5, 62-67], — “механічна солідарність”, єднаючим (інтегруючим і консолідуючим) механізмом сучасного — постмодерного неоднорідного (гетерогенного) суспільства виступає “органічна солідарність”, в основі якої лежать самоідентифікація і самоактуалізація діяльнісних намірів самодостаніх, раціонально налаштованих індивідів, які утворюють різні групи інтересів і об'єднуються в новоутворюванні територіальні громади. При цьому особистісні прагнення, бажання і наміри кожного індивіда визнаються сьгодні дійсними об'єднуючими мотивами до життєдіяльності, які призводять до взаємостимулюючих інновацій весь природньо-соціальний організм суспільства.

Беручи до уваги наявне обумовлене явище архетипності людської природи, як існування певної фільтр-матриці у сприйнятті, осмиленні, алгоритмах прийняття рішень та подальших дій, воно являє собою нематеріальну проте науково верифіковану “пелену” або “призму” через яку, і завдяки якій, “людина-носії” архетипу взаємодіє з оточуючим природним та соціальним середовищем. Архетипна обумовленість не лишила перед людиною вибору.

Завдяки здобуткам сучасних науковців все більшого поширення здобуває критично-аналітичний підхід до осмислення природи людської сутності. В назріваючу епоху метамодерну завдання перед людиною полягає не в пошуку джерела або причин формування її архетипічної самотності, а в удосконаленні здатності до самоусвідомлення наявних

деструктивно-негативних алгоритмів та особистісної діяльності, на фізичному, емоційному та ментальному рівнях та у постійному розвитку вмінь коректувати їх у творчо-позитивний вектор особистісного самовираження.

Національна інтеграція та консолідація, як явище і здатність, для людини, що пройшла шлях самоусвідомлення і самоаналізу з верифікацією себе як сутності згідно її природної та соціальної обумовленості стає усвідомленою та безумовною точкою відліку в житті, що актуальна у будь-який час, в будь-якій локації та локусі її інтересів. Подібні тенденції самоідентифікації сприятимуть міжособистісній гармонізації, покращенню національних інтеграційних та консолідаційних процесів.

Наче складним постає завдання здійснення інтеграційних та консолідаційних процесів в гетерогенному суспільстві з огляду на різномані архетипічні характеристики суб'єктів, на їхні мовні, етнічні, національно-культурні, релігійні, економічні, геополітичні та технологічні відмінності. Разом з тим цей аспект різноманітності є очевидним як і вся природна різноманітність людської самобутності, це і вважається унікальністю, красою та природним даром. Також очевидно, у випадках деструктивних процесів, що стосуються здоров'я, майна, загалом чи зокрема добробуту людини чи близьких їй людей, вона(людина) при тому проживає стан локальної чи глобальної дезінтеграції, відчуваючи унікальний набір різноманітних суджень та емоційних переживань щодо природи та законів по яких

первозданна та модифікована здійснює свою діяльність.

Зважаючи на здобутки сучасних наукових надбань в психонейрофізіології, маємо здатність розглядати: несвідоме обмежене світоглядне уявлення людини про її відокремленість від певного структурного цілого чи його частини у взаємодії з яким вона перебуває — породжує конфлікт інтересів, де джерелом, двигуном та живленням якого є сама людина.

Беручи до уваги національну інтеграцію та консолідацію в Україні як об'єкт публічного управління, раціонально розглядати багаторіневий підхід, що потребує протокольної системної орієнтації всіх соціальних суб'єктів згідно максимально можливого рівня консолідованості обраного об'єкту.

Отже припущення, про складність (гетерогенність) сучасного — постмодерного суспільства є так само природня, як і однорідність (гомогенність) традиційного суспільства. І кожного разу, з черговим циклом розвитку суспільства, експертне середовище і політики опиняються в ситуації вичерпаності наявних знань про суспільство і необхідності здобуття нових ідей, спроможних дати релевантні пояснення новим суспільним феноменам. Ось чому раціональним та найбільш оптимальним способом діяльності людини в розвиненому суспільстві є її безперервне пізнання, творче вираження та реалізація прагнень, бажань і відчуттів з постійним усвідомленням того, що кожна нова мить її особистого життя є неповторною і потребує дослідження.

Таким чином, пізнавальна і відповідно інноваційна стратегія розвит-

ку сучасного суспільства сприятиме збалансуванню процесів індивідуалізації, який має на меті розвиток індивідуальної особистості, та національно-культурного відродження постмодерного суспільства в цілому з одночасним гармонічним розподілом діяльностей по інтересах та взаємостимулюючою здоровою конкуренцією в інтересах кращих, бажаних і цікавих умов життя.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. *Афонін Е., Мартинов А.* Українське диво: від депресії до соціального оптимізму. Київ: Вид. дім “Києво-Могилянська академія”, 2019. 296 с. (Серія “Відкрита дослідницька концепція”. Вип. 18).
2. *Московичи С.* Машина, творящая богів: Пер. с фр. Москва: Центр психологии и психотерапии, 1998. 560 с.
3. Соціально-психологічні чинники інтеграції українського соціуму / О. Г. Злобіна, М. О. Шульга, Л. Д. Бевзенко та ін.; за наук. ред. О. Г. Злобіної. Київ: Ін-т соціології НАН України, 2016. 276 с.
4. *Оржель О.* Консолідація українського суспільства на основі національної ідеї: перспективи й обмеження (з точки зору європейського досвіду) // Вісник Нац. академії державного управління при Президентіві України. 2012. № 2. С. 28–38.
5. *Дюркгейм Э.* О разделении общественного труда. Москва : Канон, 1996. 432 с.

REFERENCES

1. Afonin E. & Martynov A. (2019). *Ukrainske dyvo: vid depresii do sotsialnoho optymizmu* [Ukrainian miracle: from depression to social optimism]. Kyiv: Vydavnychi Dim “Kyievo-Mohylianska Akademiia” [in Ukrainian].
2. Moskovichi S. (1998). *Mashyna tvoriashchaia bohov* [The machine that creates the gods] / Trans. from Fr. Moscow: Tsentr psykholohyy y psykhoterapyy [in Russian].
3. Zlobina O. H., Shulha M. O., Bevzenko L. D., Boiko N. L., Zotkin A. O., Martyniuk I. O. et al; edited by Zlobina OG (2016). *Sotsialno-psykholohichni chynnyky intehtatsii ukrainskoho sotsiumu* [Socio-psychological factors of integration of Ukrainian society]. Kyiv: Instytut Sotsiolohii NAN Ukrainy / [in Ukrainian].
4. Orzhel O. Yu. (2012). Konsolidatsiia ukrainskoho suspilstva na osnovi natsionalnoi idei perspektyvy y obmezhenia (z tochky zoru yevropeiskoho dosvidu) [Consolidation of Ukrainian society on the basis of national idea: prospects and limitations (from the point of view of European experience)]. *Visnyk Natsionalnoi akademii derzhavnoho upravlinnia pry Prezidentovi Ukrainy* [Bulletin of the National Academy of Public Administration under the President of Ukraine]. № 2. [in Ukrainian].
5. Durkheim E. (1996). *O razdelenyy obshchestvennogo truda* [On the division of social labor]. Moscow: Canon. [in Russian].